

Praha, 7. června 2019

Projekt na podporu EMAS v České republice

Tisková zpráva

Projekt ENHANCE

CENIA, česká informační agentura životního prostředí již třetím rokem realizuje projekt **ENHANCE – EMAS as a Nest to Help And Nurture the Circular Economy**, jehož účelem je podpořit oběhové hospodářství a ochranu životního prostředí prostřednictvím programu environmetálního auditu a managementu EMAS. Cílem projektu, jehož se účastní dalších pět partnerů ze čtyř evropských zemí (Itálie, Španělsko, Rakousko a Estonsko), je zavedení opatření zvýhodňující organizace s EMAS ve vybraných oblastech, a odstranit bariéry, které brání většímu rozšíření a celkovému zájmu o EMAS v ČR.

Konec první fáze projektu – finální výběr opatření

Projekt ENHANCE prošel fází vyhodnocení a výběru opatření na podporu EMAS, které figurují v národních i regionálních politikách všech zúčastněných států. Vybraná opatření byla následně hodnocena stakeholdery (zástupci organizací s EMAS, ověřovateli EMAS, auditory, kontrolními orgány ad.) prostřednictvím dotazníkového šetření. Úkolem CENIA bylo vybrat 5 nejhodnějších opatření, která byla v rámci analytické fáze identifikována ostatními partnery a která mají největší šanci na přijetí do legislativního prostředí České republiky.

Seznam opatření vybraných do akčního plánu

1. Snížení frekvence inspekci ČIŽP

U podniků se zavedeným EMAS se předpokládá, že bylo vynaloženo maximální úsilí k prevenci před haváriemi a ke snížení negativních vlivů na životní prostředí. Navrhovaným opatřením je vzít v úvahu EMAS jako jedno z kritérií interního posuzování rizik České inspekce životního prostředí - pro zařízení v kategorii s nízkým rizikem, které se účastní EMAS, prodloužit interval mezi dvěma inspekcemi na místě na tři roky. V případě, že zařízení nesplňuje všechna kritéria pro posuzování rizik stanovená v rámci pro posuzování vnitřních rizik (tj. pokud zařízení splňuje vyšší riziková kritéria), může být doba mezi dvěma kontrolami na místě zkrácena.

2. Zelené veřejné zakázky

Cílem je využít EMAS jako jeden z bonusů při hodnocení veřejných zakázek prostřednictvím veřejných orgánů. To znamená, že zadavatel zvýhodňuje organizace, které jsou registrovány v systému EMAS, nebo mají jiný systém řízení z hlediska životního prostředí (např. ISO 14001), kde je EMAS hodnocen jako nejvyšší.

Příkladem může být „katalánský“ systém, který se uplatňuje v sektoru služeb. Zásadou je požadavek na zavedení EMAS při uzavření smlouvy. To znamená, že smlouva o poskytování služeb bude obsahovat

ustanovení, podle něhož musí smluvní společnost mít registraci systému EMAS nebo se společnost zaváže zavést systém EMAS během určitého časového období.

3. Program finanční podpory pro malé a střední podniky – z prostředků evropských fondů (ESIF)

V České republice v současné době v této oblasti neexistuje specifická podpora malých a středních podniků v oblasti systému environmentálního managementu (EMS). Malé a střední podniky jsou organizace, které si obvykle nemohou dovolit mít EMS jednoduše proto, že na to nemají finanční prostředky. Tímto mohou následně ztratit konkurenceschopnost například ve veřejných zakázkách.

Opatření by mohlo být implementováno do jednoho z programů fondů EU – Operační program Životní prostředí, Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost, Integrovaný regionální operační program nebo Národní programové prostředí.

4. Dotační program na podporu dobrovolných nástrojů

Jedním z nejlépe hodnocených opatření v České republice byl dotační program EMAS ministerstva životního prostředí. Jedná se o velmi úspěšný nástroj pro zvýšení počtu registrací EMAS, ale má i své nevýhody. Jednou z nich je například krátkodobý efekt a absence další motivace k obnovení registrace. Organizace jsou motivovány především k získání finanční podpory, zatímco dlouhodobý dopad na životní prostředí ze strany požadavku na neustálé zlepšování klíčových environmentálních aspektů klesá v okamžiku, kdy podpora končí. To je způsobeno zejména vysokými náklady na audity EMAS. Proto při přípravě nového dotačního programu je potřeba stanovit takové podmínky, aby se tomuto negativnímu efektu zamezilo. Tento nástroj je velmi vhodným z hlediska šíření a povědomí o EMAS. Díky této podpoře se počet organizací registrovaných v systému EMAS v České republice významně zvýšil v letech 2000-2006.

5. Vzdělávání úředníků veřejné správy v oblasti dobrovolných nástrojů

V mnoha případech se můžeme setkat s neznalostí orgánů veřejné správy o programech a dotacích, které ministerstva nabízejí. Proto je velmi důležité, aby byly veřejné orgány školeny v systémech environmentálního managementu a dalších souvisejících tématech. Jako užitečné se jeví vytvořit vzdělávací program a podpořit veřejnou správu, aby – za prvé – učinila první krok směrem k udržitelnému provozu svých zařízení, a byla příkladem pro další instituce a soukromý sektor. Za druhé – aby se ve větší míře začaly zadávat tzv. zelené veřejné zakázky. To znamená zakázky, které upřednostňují výrobky či služby šetrnější k životnímu prostředí, a také podniky se systémy environmentálního managementu.

Druhá fáze projektu – realizace Akčního plánu

Uvedených 5 opatření bylo rozpracováno do podoby Akčního plánu, kde je definován časový harmonogram realizace, a také konkrétní dílčí kroky vedoucí k jeho úspěšnému naplnění.

Finálním dokumentem vytvořeným v rámci tohoto projektu, kde je Akční plán formálně ukotven, je revidovaný dokument Národní program EMAS. Národní program EMAS byl naposled revidován v roce 2002, a tedy již neodpovídal současným poměrům. Proto byl tento projekt také příležitostí, jak zapracovat vybraná opatření na podporu EMAS do uceleného dokumentu, s návazností na aktuální procesní schémata a administrativní postupy. Aktualizovaný program byl předložen ministerstvu životního prostředí, kde podléhá povinné administraci, a očekává se jeho vydání a postupná realizace Akčního plánu.

Kontakt:

CENIA, česká informační agentura životního prostředí
Ing. Jana Sajdoková, jana.sajdokova@cenia.cz, tel. 267 125 347